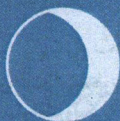

آواہی گلیا

زندگے ہنرے
علے اکبر گلیایگانے

مہران جہی نژاد

نہم ماہ پیس

فهرست
مطالب

۱۱	شرح حال گلپا	بخش ۱
۴۷	گفت‌وگوها و مصاحبه‌ها	بخش ۲
۲۲۳	دیگران در گفتار گلپا	بخش ۳
۲۴۷	گلپا در گفتار هنرمندان موسیقی و شعر	بخش ۴
۲۸۵	گلپا در گفتار هنرمندان (گفت‌وگوها)	بخش ۵
۳۳۳	گلپا از نگاه هنرمندان و پژوهشگران موسیقی	بخش ۶
۳۷۹	تحلیل آواز و آلبوم	بخش ۷
۳۸۹	گفت‌وگو با گلی گرایلی (همسر استاد گلپا)	بخش ۸
۴۰۱	سروده‌هایی در ستایش استاد گلپا	بخش ۹
۴۰۷	گلپا در مطبوعات ورزشی	بخش ۱۰
۴۱۳	کلام ترانه‌های برگزیده	بخش ۱۱
۴۷۷	آلبوم، نمایه	بخش ۱۲

سال‌شمار زندگی

۱۳۱۲ش/۱۹۳۳م. تولد، دهم بهمن در محله تکیه زرگرهای تهران.
۱۳۱۷ش/۱۹۳۸م. خواندن اولین اذان برای سلامتی مادر؛ ازدست‌دادن مادر.
۱۳۱۸ش/۱۹۳۹م. ورود به دبستان فرهنگ در محله تکیه زرگرها. انتخاب به‌عنوان قاری قرآن در دبستان.
۱۳۱۹ش/۱۹۴۰م. آشنایی با محمود آقا، خراز محل و قاری مساجد و ابراهیم تعزیه‌خوان معروف و آغاز تعلیم ابتدایی موسیقی نزد آن‌ها.
۱۳۲۰ش/۱۹۴۱م. آغاز تعلیم موسیقی نزد پدر، حسین گلپایگانی، به‌طور جدی و منظم.
۱۳۲۱ش/۱۹۴۲م. نقل مکان از محله تکیه زرگرها به خیابان آبشار و ثبت نام در کلاس چهارم ابتدایی در دبستان اقبال در خیابان آبشار و آشنایی با «جهانگیر ملک، استاد تنبک»، در کلاس درس.
۱۳۲۴ش/۱۹۴۵م. ثبت نام در دبیرستان بدر در سرچشمه و عضویت در تیم فوتبال باشگاه تهران جوان در رده سنی نوجوانان به مربیگری مرحوم حسین فکری.
۱۳۲۵ش/۱۹۴۶م. کسب عنوان قهرمانی تهران با تیم فوتبال نوجوانان باشگاه تهران جوان.
۱۳۲۶ش/۱۹۴۷م. اولین تجربه شرکت در یک گروه ارکستر گر به رهبری ایرج گل‌سرخ.
۱۳۲۶ش/۱۹۴۷م. اولین تجربه بازی در یک نمایش در سالن شیر و خورشید و ایفای نقش یک پسر شعرخوان به پیشنهاد شاپور قریب، کارگردان سینما.

- ۱۳۲۷ ش/ ۱۹۴۸ م. ورود به مدرسه نظام و عضویت در انجمن موسیقی مدرسه نظام و آشنایی با حسین خواجه امیری (استاد ایرج).
- ۱۳۲۸ ش/ ۱۹۴۹ م. آشنایی با مرحوم حسن بکرنگی از شاگردان اقبال السلطان و تعلیم آواز نزد او.
- ۱۳۳۰ ش/ ۱۹۵۱ م. آشنایی با استاد «نورعلی خان برومند» به کمک استاد «علی تجویدی» و آغاز تعلیم تحت نظر ایشان.
- ۱۳۳۱ ش/ ۱۹۵۲ م. آشنایی با اساتید برجسته موسیقی ایران و تعلیم آواز نزد استاد «ابوالحسن صبا»، «طاهرزاده»، «ادیب خوانساری»، «عبدالله خان دوامی»، «حاج محمد آقا ایرانی مجرد» و «یوسف فروتن».
- ۱۳۳۲ ش/ ۱۹۵۳ م. ورود به دانشکده افسری.
- ۱۳۳۵ ش/ ۱۹۵۶ م. خواندن اولین آواز با ساز استاد «نورعلی خان برومند» و «استاد علی اصغر بهاری» برای یونسکو (در بیات اصفهان و سه گاه) که به صورت صفحه بزرگ ضبط شد، ولی منتشر نشد.
- ۱۳۳۶ ش/ ۱۹۵۷ م. ورود به دانشکده نقشه برداری.
- ۱۳۳۷ ش/ ۱۹۵۸ م. دعوت به رادیو توسط «مرحوم پیرنیا»، سرپرست و مبتکر برنامه گل‌ها.
- ۱۳۳۷ ش/ ۱۹۵۸ م. استخدام در سازمان برنامه.
- ۱۳۳۸ ش/ ۱۹۵۹ م. خواندن اولین آواز بدون ساز، شعر حافظ (در خرابات مغان نور خدا می‌بینم) در اول فروردین. گلیا در این آواز به عنوان خواننده ناشناس و جوان معرفی شد.
- ۱۳۳۸ ش/ ۱۹۵۹ م. پخش اولین آواز با ساز از رادیو در برنامه گل‌ها تحت عنوان «مست مستم ساقیا دستم بگیر»، در مثنوی شور، با شعر بیژن ترقی و آهنگ «مرتضی خان محجوبی» و «پرویز یاحقی» در سوم فروردین ماه که این آواز از استقبال بی سابقه‌ای در میان عامه مردم برخوردار گشت.
- ۱۳۳۹ ش/ ۱۹۶۰ م. ضبط اولین صفحه توسط کمپانی ایران گرام.
- ۱۳۴۰ ش/ ۱۹۶۱ م. ضبط چهار صفحه توسط کمپانی ایران گرام و سفر به آمریکا به همراه

- استاد «فرهنگ شریف، نوازنده تار» و مرحوم ویگن جهت اجرای کنسرت برای ایرانیان مقیم آن کشور.
- ۱۳۴۰ ش/ ۱۹۶۱ م. تدریس موسیقی ایرانی «building music» در دانشگاه USLA، به همراه استاد «فرهنگ شریف» به مدت سه ماه.
- ۱۳۴۰ ش/ ۱۹۶۱ م. اجرای کنسرت در لندن و هلند.
- ۱۳۴۶ ش/ ۱۹۶۷ م. ازدواج با خانم گلرخ گرابلی در سن ۳۴ سالگی.
- ۱۳۴۸ ش/ ۱۹۶۹ م. اجرای کنسرت در کویت همراه با فرهنگ شریف و امیرناصر افتتاح (نوازنده تنبک).
- ۱۳۴۸ ش/ ۱۹۶۹ م. بازی در فیلم سینمایی «مرد حنجره طلایی» به عنوان هنرپیشه نقش اول به کارگردانی مرحوم میثاقیه. استفاده از آواز استاد گلیایگانی در یک فیلم جهانی به نام «مده‌آ»، ساخته کارگردان مشهور ایتالیایی «پازولینی» و دریافت مبلغ یک میلیون دلار از تهیه‌کننده فیلم (قسمت‌هایی که در این فیلم از موسیقی ایرانی استفاده شده است، مربوط به برنامه‌ای است که نورعلی خان برومند، اصغر بهاری، فرامرز پایور و اکبر گلیایگانی به سال ۱۳۳۵ در سازمان یونسکو اجرا کرده‌اند). این اجرا در دو بخش (آواز اصفهان و دستگاه سه‌گانه) می‌باشد که گویا تک‌نوازی استاد پایور بیشتر به مذاق جناب پازولینی خوش آمده و حضور نوای سنتور در فیلم پُررنگ‌تر از بقیه سازها می‌باشد و تیتراژ آغازین فیلم نیز با نوای سنتور همراه است. در قسمت‌هایی از فیلم هم شاهد نوازندگی تار نورعلی خان برومند به همراه آواز اکبر گلیایگانی هستیم. تک‌نوازی نورعلی خان برومند (در آواز اصفهان).
- ۱۳۴۹ ش/ ۱۹۷۰ م. تولد اولین فرزند به نام «ساقی» در یازدهم اردیبهشت.
- ۱۳۵۰ ش/ ۱۹۷۱ م. اجرای کنسرت در لندن با استاد «حبيب‌الله بدیعی (نوازنده شهپیر ویولن)» و همچنین بازی در نمایشنامه رادیویی آتشی بر دل.
- ۱۳۵۰ ش/ ۱۹۷۱ م. تولد دومین فرزند به نام «ساغر» در سوم فروردین.
- ۱۳۵۲ ش/ ۱۹۷۳ م. اجرای برنامه در رویال دایان لندن، که در این برنامه از هر کشور

یک خواننده منتخب و یک موزیسین شرکت داشتند.

۱۳۵۵ ش/ ۱۹۷۶ م. اجرای کنسرت سراسری در آمریکا برای ایرانیان مقیم آن کشور با استاد فریدون حافظی (نوازنده تار).

۱۳۵۵ ش/ ۱۹۷۶ م. کنسرت در افغانستان و اجرای آواز دوصدایی با محمد ظاهر، خواننده معروف افغانستان و همچنین اجرای کنسرت در پاکستان و هندوستان.

۱۳۵۸ ش/ ۱۹۷۹ م. ممنوعیت از کار در رادیو و تلویزیون.

۱۳۷۱ ش/ ۱۹۹۲ م. اجرای کنسرت سراسری در آمریکا.

۱۳۷۲ ش/ ۱۹۹۳ م. اجرای کنسرت در چین و ژاپن.

۱۳۷۳ ش/ ۱۹۹۴ م. اجرای کنسرت در آمریکا؛ دریافت دکترای افتخاری هنر در رشته آواز از دانشگاه کلمبیای آمریکا.

۱۳۷۸ ش/ ۱۹۹۹ م. اجرای کنسرت در «رویال فستیوال هال» لندن.

۱۳۸۱ ش/ ۲۰۰۲ م. دریافت دکترای افتخاری اقتصاد و هنر از سازمان یونسکو؛ بازگشت استاد گلیا بعد از ۲۵ سال به وطن که تیتراژ تمام روزنامه‌ها و مجلات ایران شد.

۱۳۸۲ ش/ ۲۰۰۳ م. آغاز به کار مجدد و ارائه دو کاست تحت عنوان «مست عشق» و «عقیق» و شکست رکورد تاریخی فروش نوار، آن هم پس از ۲۴ سال دوری از بازار موسیقی کشور؛ همچنین انتخاب به عنوان محبوب‌ترین خواننده در همین سال، بین تمام خوانندگان ایرانی داخل و خارج از کشور و انتخاب ترانه عشق پاک (من تو را آسان نیاوردم به دست) از ساخته‌های استاد جهانبخش پازوکی به عنوان برترین آهنگ سال.

۱۳۸۳ ش/ ۲۰۰۴ م. دریافت دکترای افتخاری از طرف آکادمی نخبگان جوان دانشگاه تهران به سرپرستی پروفسور صحرائیان (۲۵ آذر). شکست رکورد پرفروش‌ترین کاست (کاست‌های گلیایگانی پرفروش‌ترین آثار سال شدند).

۱۳۸۴ ش/ ۲۰۰۵ م. دریافت دکترای افتخاری و اسکار هنر موسیقی از دانشگاه بوداپست مجارستان (این مراسم یکی از بزرگ‌ترین مراسم موسیقی هست که در جهان برگزار می‌شود و در این مراسم غیر از استاد گلیا کسانی مثل ابراهیم تاتلیسس و جیبسی کینگ

و سلن دیون و بسیاری از هنرمندان مطرح جهان شرکت داشتند). در همین سال، دریافت دکترای افتخاری و مدال هنر از سازمان ملل متحد از دست نماینده این سازمان. دریافت دکترای ادبیات فارسی از دانشگاه شیراز در خردادماه (اعطای دکترای توسط پروفسور سی‌سختی (اشکان نیک‌اقبالی) و پروفسور ذوالقدر). دریافت دکترای افتخاری از دانشگاه تهران در دی‌ماه.

۱۳۸۶ ش/ ۲۰۰۷ م. دریافت جایزه بزرگ سپاس فرانسه به اکبر گلیایگانی از طرف سنای فرانسه در فروردین‌ماه.

۱۳۸۷ ش/ ۲۰۰۸ م. دریافت جایزه بزرگ انسان دوستی فرانسه (۱۱ آوریل/ ۲۳ فروردین).

۱۳۹۱ ش/ ۲۰۱۲ م. دریافت جایزه رز طلایی (گلدن رز). از سوی یونسکو به عنوان برترین خواننده و آوازه‌خوان کلاسیک جهان در ۱۰۰ سال اخیر. این جایزه با نظرخواهی از موسیقی‌دانان و خوانندگان کلاسیک برتر جهان و از طرف یونسکو به او تعلق گرفت. دریافت مدال رساترین صدا از ژاک شیراک، رئیس‌جمهور فرانسه در حضور بزرگان موسیقی کلاسیک جهان در ساختمان سنای فرانسه.